[illegible]

7/26

1926 ఏప్రి

జైనుల మతకథలు

[illegible] శాస్త్రి గారు

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"[illegible] ... అని

శ్లో. [illegible]

[illegible]

కాబట్టి నేను ముక్తి కాంక్షించుచున్నాను. [illegible] ... అని.

[illegible]

శ్లో. ప్రబోధో [illegible]

ప్రవహాణ [illegible]

[illegible]

—ఆచార్య [illegible]

[illegible] విమానము; [illegible] అనుభవించ [illegible] పెద్దలకు [illegible]

[illegible] విమానం— సంజయుంపేయుని ఉన్న స్థలంపైకి [illegible] వచ్చింది. విద్యుద్దంష్ట్రి [illegible] ఏమైనా కదలలేదు. [illegible] విమానంలోనుండి క్రిందికి [illegible] సంజయుంపేయుని కనపడ్డాడు. "[illegible] ఇదంతా [illegible] చేసిన [illegible]" అనుకున్నాడు. కాని సంజయుంపునికి ఈ దురుద్దేశం ఏమాత్రమూ లేదు. [illegible] అంతులేనంత [illegible] చెప్పినట్లుగా—

శ్లో. [illegible]

పరపరివయఘీతాః క్వాపి కిం [illegible];

[illegible] తాత్పర్యము.]

అని [illegible] పెట్టుకొన్నాను. ఏమైతే [illegible] విద్యుద్దంష్ట్రి [illegible] దుష్టులను [illegible] కాబట్టి అతను ఏంచేశాడంటే— [illegible] ప్రయోగించాడు. అయినాకాని సంజయుంపేయుని [illegible] లేదు. అప్పుడు వాడు:—

శ్లో. [illegible] శిఖిశకాశతేనాపి [illegible]

[illegible] చాల్యతే కిం [illegible]?

[శిఖిశికలకగా పిల్లలు [illegible] కదలుతుందా? [illegible] కదులుతుందా?— అని [illegible] తాత్పర్యము.]

[illegible]

స్నాలను పట్టి చంపి మ్రింగుతావు. నాగకన్యల్ని గూడా చేస్తూంటె ఇవన్నీ ఇక్కడికి తెచ్చి వదిలేశావు. మీరు శిక్షచేస్తిరా? ఇక వీళ్ల ప్రాణాలు దక్కవు. కాబట్టి మీరే ఇవన్నీ చంపివేయండి-" అని గట్టిగా చెప్పి వెళ్లాడు. అసలే అద్విపవాసులు చాలా మూర్ఖులు. అందులో- ఇల్లాంటిక్షయం కూడా కల్గింటాయి- ఇక చెప్పే దేముంది!- అంతట వాళ్లంతా కట్టలా గట్టిగా తీసికొని ఒక్కమాటుగా-ఆయనపైని బడి చంపేశారు. దుష్టసాంగత్యమే అల్లాంటిది!- కాబట్టే;

శ్లో. స్నిగ్ధైరపి వ్రజత మా సహసంగ మేకైః
క్షుద్రైః కదాచిదపి; పశ్యత సర్షపాణాన్
స్నేహోఽపి సంగతికృతః ఖలతాశ్రితానాం
లోకస్య పాతయతి నిశ్చిత మశ్రుధారాం.

[ఎంత స్నేహితులుగా వున్నా [స్నేహితులు=మిత్రులు: స్నేహం- (అనగా తైలం-) కలది;] క్షుద్రులతో ఎప్పుడూ స్నేహం చేయ్యరాదు. ఆవాలు- ఆవాలు ఉన్నవి. ఇవి స్నేహం కలవైనా [ఆ] శ్రితలగనుకా [రోటిని ఆశ్రయించి రసము తీయబడినవిన్నీ, దుర్జనసాంగత్యం కలవాళ్లున్నా కాబట్టి] లోకులను కన్నీళ్లు కారజేయుచున్నవి. అనగా దుఃఖాలపాలు చేయు నని యర్థము.]

అన్నారు పెద్దలు. తర్వాత ఈసంగతి క్రమంగా ధరణేంద్రుడికి (దేవత్వంతో వున్న జయంతుడికి) తెలిసింది. ధరణేంద్రుడు వెంటనే కోపంతో సింహావతీ సంగమం దగ్గరికివచ్చి అచ్చటి ప్రజల్నందర్నీ నాగపాశంతో బంధించి చంపడానికి పూనుకొన్నాడు. వాళ్లంతా అతని కాళ్లమీద బడి జరిగిన సంగతి యావత్తూ అతనితో చెప్పి- మహాప్రభూ! క్షుద్రులం. మా క్షేమం పరాయిల క్షేమం తెలిసికోజాలని బుద్ధిహీనులం. అయినా ఇదంతా ఆ దుర్మార్గుడు విద్యుద్దంష్ట్రుడు చేసిన ఘోరం. కాబట్టి శిక్ష అతనికి చెయ్యవలెనని- ప్రార్థించారు. సరేనని ధరణేంద్రుడు వాణ్ణి పట్టుకొని నాగపాశంతో బంధించి సముద్రంలో త్రోసి- చంపేస్తానని బయలుదేరాడు. ఇంతలో [illegible]కరుడనే మహాముని వచ్చి అన్నాడు:—నాయనా! ధరణేంద్రా!- బుద్ధిమంతుడివిన్నీ వివేకవంతుడివిన్నీ కదా నీవు. ఈ దుర్మార్గుణ్ణిపట్టి చంపుటావేం? ఇప్పటికి నాల్గుజన్మాల నుండీ కూడా-వీడు వచ్చినవాడితో తుల్యమే! వచ్చిన వాణ్ణి మళ్లా చంపడమెందుకున్నా!—నిన్నే!- నీవంటి వివేకికి ఇది తగినపని ఎంతమాత్రమూ కాదు. ఇంతటిదైనా నీ పదవికి. [illegible]కి, తగినట్లుగా ప్రవర్తిస్తే బాగుంటుంది- అని. ధరణేంద్రుడికి కోపం పోయింది. కాని నాల్గుజన్మాల శత్రుత్వ మెట్లా? అని సందేహం కలిగింది. వెంటనే ధరణేంద్రుడు మునికాళ్లపైబడి వేడుకొన్నాడు—"ప్రభూ! వీడికీ మాకూ నాల్గుజన్మాల నుండీ విరోధ మన్నారే!- అది ఎట్టిదో చెప్పవలెను.—" అని ముని చెప్పడం ఆరంభించాడు.

'నాయనా! చెబుతా విను.- § పూర్వం సింహపురంలో సింహసేను డనే రా జుండేవాడు. ఆయనకు రామదత్త యనే భార్యయున్నా. శ్రీభూతిఅనే పురోహితుడుగా ఉండేవాడు. ఒకనాడు పద్మఖండమనే వాడైన సముద్రదత్తుడు వాణిజ్యమునకు పోతూ శ్రీభూతి దగ్గఱ తన రత్నాలను దాచిపెట్టుకొన్నాడు. కొన్నాళ్లయినతర్వాత మళ్లా వచ్చి రత్నా లడిగితే శ్రీభూతి తనకు తెలియదన్నాడు. పిమ్మట రామదత్తాదేవి యుక్తిగా రత్నాలు బైలుపెట్టించింది. సింహసేనుడు శ్రీభూతివిూద నుండిపడి ఆరత్నాలను లాక్కొని సముద్రదత్తుడి కిప్పించడమేకాకుండా, ధర్మాధికారులయెదుట సభనిండి- ఆసభలో- నానావిధాలా అవమానంచేసి, జెట్టీలచే 30 దెబ్బలు కొట్టించమన్నీ శిక్ష విధించాడు. శ్రీభూతి దెబ్బలుతినలేకపోగా- మూడుపళ్లేల గోమయం తినిపించాడు. శ్రీభూతి 'చావుతప్పి' కన్ను సొట్టబోయి ఎల్లాగో అప్పటికి నిబ్బరించుకొన్నా తర్వాత ఆదినములతో చచ్చాడు. మరణకాలంలో సముద్రదత్తుడివిూది శత్రుత్వం మనస్సులోనే పెట్టుకొని చచ్చినాడు. పిమ్మట సముద్రదత్తుడు ధర్మాచార్యులయొద్ద జైనదీక్ష తీసికొని కొన్నాళ్లకు మరణించి ఆ సింహసేనుడికే కొడుకుగా పుట్టినాడు. శ్రీభూతి మరణకాలంలో శత్రుత్వం తలపోస్తూ ప్రాణాలు విడిచిపెట్టినందున ఆ

§ ఈకథ జైనకథాసంచికలో ప్రకటితమైనది కావునదానిని చిత్రగింపగోరెదను. [సం. ఆ.]

సింహచంద్రుడి (ఇతనే సింహసేనుడి కొడుకు) కోశాగారంలో క్రూరమైన పామై పుట్టినాడు. కాని అతనికి జాతిస్మరణం పోలేదు; కాబట్టి ఒకనాడు సింహసేనుడు కోశాగారంలో తిరుగుతుండగా శ్రీభూతి సర్పము కాటువేసి చంపగా వచ్చినాడు. ఇది మొదటిజన్మంలో ఏర్పడ్డ విరోధం సుమా!'

ఇంక రెండోజన్మంలో వచ్చిన విరోధం చెబుతాను—విను. శ్రీభూతినే కరుబడి చచ్చినతర్వాత సింహసేనుడు వింధ్యారణ్యంలో సల్లకీదుర్గంలో ఏనుగై పుట్టినాడు. తండ్రికొరకు చాలా చింతించి సింహచంద్రుడు కోపంతో ఆసర్వాంతంత్రం ప్రకారం సర్పయాగం చేసి తలపెట్టి ఉన్నసర్పాల నన్నీ తెప్పించి కాల్పించినాడు. అందులో శ్రీభూతిసర్పం కూడా వచ్చింది. కాని అంత్యకాలాన వైరంవదిలిపెట్టకుండా వచ్చి-వనుగంలో సింహసేనుడు ఏనుగై పుట్టగా- అడవుస్థలంలో- శ్రీభూతిసర్పంకూడా కర్కుటుక్కామారంతో పుట్టింది. అయినా శత్రుభావన మానిపోలేదు. తర్వాత ఒకనాడు రామదత్తాదేవి- గతాన్ని తలపోసికొని- విరక్తురాలై కనశ్రీ అనే ఆర్యికయొద్ద జైనదీక్షను గ్రహించి తపోపవాసాదులలో కాలక్షేపం చెయ్యడం ఆరంభించింది. సింహచంద్రుడుకూడా విరక్తిపొంది రాజ్యాన్ని అంతా తనతమ్ముడికి పూర్ణచంద్రుడికి ఇచ్చివేసి, తాను సుకరమునియొద్ద దీక్షను గ్రహించి మునియైనాడు. క్రమంగా సింహచంద్రుడు చతుర్థజ్ఞానాధికారియైనాడు. రామదత్త అతనియొద్దకుపోయి "నాయనా! నేను చేసుకొన్న పుణ్యంవల్ల మీలాంటి పుత్రరత్నాలు గల్గి- నన్ను తరింపజేశారు. కాని నీ తమ్ముడు పూర్ణచంద్రు డెప్పుడు ఇల్లాంటి శుభము పొందుతాడో గదా!" అన్నది. అప్పుడు సింహచంద్రుడన్నాడు:—"అమ్మా!—ఒక రహస్యం ఉన్నది. దాన్ని నీకు ఇన్నిదినాలనుండీ చెప్పలేదు. ఇప్పుడు ప్రసక్తి వచ్చింది గనుక చెబుతున్నాను. సంసారంలో జీవుల పరిణామాలు చాలా చిత్రంగా వుంటవి. సింహసేన మహారాజుగారు ఆవిధంగా పాము కరచినందున మరణించారుగదా. తర్వాత ఏమైందంటే, ఆయన సల్లకీవనంలో ఏనుగుగా పుట్టాడు. ఒకనాడు ఆ ఏనుగు స్నానానికిపోతూన్న నన్నుచూచి చంపాలెనని పరుగెత్తుకొని వచ్చింది. నేను అవధిజ్ఞానంలో విషయం తెలిసికొన్నాను. తర్వాత నే నన్నాను:— నాయనా! నీవు ఏనుగవు కావయ్యా; సింహసేన మహారాజువు; నాకు తండ్రివి. నేను నీకొడుకును. సింహచంద్రుణ్ణి కదా!-అనే నిట్లాచెప్పేసరికిఆయేనుగకు జాతిస్మరత్వం కలిగింది. దానితో వివేకం కల్గింది. కాని వానిశ్రియం స్వాధీనంలేనిజంతువుకాబట్టి- ఏమిన్నీ చెప్పలేక దానికి వీలులేక- ధారాధారగా కన్నీళ్లు విడిచింది. నిజమే మరి—తమప్పలో దయనీయాలు ఖలు పశ్వాదికాః—[ఏమనలేనివారికైనా సరే పాపం నోరులేని జంతువులు జాలి చూపవలసినవేకదా] అని పెద్దలు చెప్పారు. నామాటకు నేనుకూడా ఒకక్షణం- ఆ జైన్యాన్ని ఆపుకోలేక అక్కడే నిలవబడ్డాను.

తర్వాత నే నేనేశా నంటే: ఆయేనుగను దగ్గరికి తీసికొని చెవిలో జినధర్మశ్రవణం చేశాను. సమ్యక్త్వస్వరూపాన్నీ - అణువ్రత విధానాన్నీ - ఉపదేశించాను. ఉండడానికి చతుష్పాదజన్మలోవున్నా-జాతిస్మరణం గలిగింది కాబట్టి- ఆయేనుగకూడా-నా ఉపదేశానుసారంగా ఆనాటినుండీ జినవ్రతాలను అనుసరిస్తూ ఆహారము నీళ్లు మొదలైనవాటిలో నియమం అవలంబిస్తూ ఉన్నది.

ఇట్లావుండగా ఇంకోనాడు నదీతీరంలో నీళ్లను తాగడానికిపోయి- దైవవశమున- బురదలో దిగబడ్డది. ఎన్నోప్రయత్నాలు చేసినా ఆబురదలోనుండి తప్పించుకొన రాలేకపోయింది. చివఱ కదే తనకు అంత్యదశగా నిర్ధారణచేసికొని, సమస్తపాపాలనూ పోగొట్టే శక్తిగల పంచనమస్కారమంత్రాన్ని జపిస్తూ ప్రాయోపవేశం చేసింది. దీనిస్థితి ఇల్లావుండగా శ్రీభూతి చరసర్పం ఏమైందంటే- తనపాపాలవల్ల తాను మరణించి- నాలుగో నరకంలో బడి, ఏ బురదమడుగులో సింహసేనమహారాజు ఏనుగశరీరంతో ప్రాయోపవేశం చేశాడో-అదేమడుగులో-కర్కుటకనాగమై పుట్టిఉండడం చేత- కాళ్లక్రిందకేకి దాన్ని ఎముకలుకొరికి భక్షించింది. బురదకు పైభాగంలో వున్న కళేబరాన్ని బోయవా డొకడు తీసికొనిపోయి ఎముకలు వీరి

మనపట్నంలోనే కాపురంవుంటే మిత్రుడికి అమ్మివేశాడు. అతను ఆవంతాలు రెండిటినీ తెచ్చి మంచిప్పుడు తీగల్లో సింహాసనపుకోళ్లుగా చేయించి, మన పూర్ణచంద్రుడికి అమ్మినాడు. సింహాసనంలో ముత్యాలను కూడా మనవాళ్లే కూర్చి పూర్ణచంద్రుడు చాలా ఉత్తమమైనదని సంతోషంతో మురిసిపోతున్నాడు. ఇంత కాలమూ మన పిల్లలు కూర్చున్న ఆ సింహాసనపుకోళ్లు దంతములవి. నీకోపలు కనుక్కొన్న ముత్యాలహారాలు అవే. కాబట్టి అమ్మా! జంతువుల సంసారగతు లీలావుంటే, మన ప్రయత్నాలు ఎందుకు కొరగావు! ఇంత మాత్రమైనా తెలిసికోలేని మన పూర్ణచంద్రుడు ఎట్లా మునియై సుఖాలు పొందుతాడమ్మా!" అని.

రామదత్త ఈవృత్తాంతాన్నంతా విని గోలు గోలుమంటూ పూర్ణచంద్రుని దగ్గరికెళ్లి జరిగినదంతా చెప్పింది. తర్వాత ఆగురువుకూడా సింహచంద్రుని వద్దకు వచ్చి-అజ్ఞానాన్ని-ప్రకటం చేస్తూ-వివరణం ఆరంభించాడు. పూర్ణచంద్రుడు వారిద్దరి చెప్పే విధాల ఓదార్చాడు. కాని లాభం లేకపోయింది. అప్పుడన్నాడుగదా:

శ్లో. ధురితరాత్మకర్మకం తత్త్వం దుష్కృతిర్మంచ బుధ్యయః,
చార్యసహాస్తి రూపేణ జ్ఞాత్వా నశ్యంతి కేచన.
జంతు ముద్ధరతే ధర్మః సతతం జన్మసంకటే,
అన్యథాన కృతో భ్రాంత్యా లోకానశ్యంతిసంతతమ్.

[తను కర్మలయొక్క- తాము ఆచరింపవలసిన ధర్మతత్వము విస్పష్టంగా గోచరిస్తూన్నా మందమతులు, జాడ్యంధులు ఏమను స్వరూపము తెలియక నశించేటట్టు నశిస్తారు. కాబట్టి నిశ్చలబుద్ధితో మునిజనుల తోడ్పాటుతో ధర్మస్వరూప పరిజ్ఞానాన్ని పొంది వర్తించడం మంచిది. నీవు ధర్మమును ఆచరించవలసిన కాలంలో మోహాన్ని పొందుతున్నావు. ఇది తగదు. శోక మోహాలనుండి తరింపజేసేది ధర్మమే. ధర్మమే జన్మములో త్రిపదం. అనేక సంకటాలనుండి ప్రాణికోటిని ఉద్ధరింపగలదు. దాన్ని వదలి భ్రాంతికి గురియై లోకులు నశిస్తూవున్నారు. ఎంత చిత్రం!—అని భావం.]

ఈ మాటలతో కర్తవ్యం కొంతవరకు పూర్ణచంద్రుడికి గోచరించింది. అయినా మోహావశుడు కాబట్టి వెంటనే ఆ దంతాలను పుష్పాదులతో పూజించి మహానాయులకు సంతర్పణ జరిపాడు. తర్వాత—అన్నాడుగదా పెద్దలు! "దంతస్యంతి మోహేన" మోహావిష్టులు చేయని అకార్యం ఉందా! అనిన సమయంలో ప్రపన్నా!—అని. ఆ నాటినుండీలు పూర్ణచంద్రుడు జైనదీక్షను గ్రహించి క్రమంగా దేవత్వాన్ని పొందినాడు. రామదత్త దేవి కూడా కష్టతరతపస్సు పొందింది. ఇక రెండో జన్మలో ఏర్పడ్డ విరోధం సుమా!

మరీ మూడో జన్మంలోని విరోధం చేబుతాను వినుః—ఈ జంబూద్వీపంలోనే గరుడాచలానికి దగ్గర అగా సూర్యపురం-అని పట్టణం వుంది. దాన్ని పాలించే రాజు పేరు సుందర్యుడు. ఆయన భార్య పేరును బట్టి కాకుండా, ఆ పూర్ణచంద్రుని బట్టి కూడా యశోధరే. ఆమె గర్భంలో సింహసేనుడి గజకేసరంలో నున్న దేవాత్మ ప్రవేశించింది. తర్వాత కొన్నాళ్లకు గర్భమై మగపిల్లవాడు కల్గా రశ్మివేగుడని పేరు పెట్టారు.

రశ్మివేగుడు యుక్తవయస్కుడైనాడు; ధర్మవిదులైన పెద్దలని జ్ఞానసంపదను ఆర్జించాడు. సుందరుడు వృద్ధుడై తనకింకా కొడుకు— రాజ్యం అప్పజెప్పి అడవులకు వెళ్లిపోయినాడు. ధర్మతత్త్వాలని ఈ కాలంలో ధర్మతత్పరులైన బుద్ధిమంతులు అటువంటివాగాని సంభవించరు. కాబట్టి అన్నారు పెద్దలు కూడాను. వారు చెప్పిందేమంటే:—

శ్లో. నష్టం రత్న మివాంబుధౌ, నిధిరివ
ప్రభ్రష్ట దృష్టే ర్యథా
యోగో యూపకరాకయోర్య గతయోః
పూర్వాపరౌ వారిధీ;
సంసారేఽత్ర తథా నరత్వ మసకృ
ద్దుఃఖ ప్రద దుర్లభం
లబ్ధే తత్ర చ జన్మ నిర్మలకులం
తత్రాపి ధర్మే మతిః.

[అనగా ఈ ప్రపంచంలో అగాధమైన సముద్రంలో జారిపడిపోయిన రత్నం దొరకడం ఎంత దుర్లభమో, అంధుడికి నిక్షేపం దొరకడం ఎంత అసంభవమో, ఒకటి తూర్పు సముద్రానికీ, రెండోది పడమటి సముద్రానికీ కొట్టుకొని పోయిన యూపమున్నూ కీలకమున్నూ మళ్లీ యథాస్థానంలో కలియుటకు ఎట్లా దుర్లభమో, నర్వతమున్నూ దుఃఖదాయకమైన ఈ ప్రపంచంలో కూడా నిర్మలమైన కులంలో పుట్టటమున్నూ, అందులో కూడా యుక్తమైన ధర్మబుద్ధి కలిగివుండటమున్నూ కూడా అంత దుర్లభమైన విషయాలు. అని భావం.]

తర్వాత రశ్మివేగుడు ప్రజారంజకంగా పరిపాలన చేస్తూ, తనవారలు సిద్ధకూటంలో వుండే జినాలయానికి-వందనానికై పోయి, అక్కడ హరిచంద్రుడనే ముని వుండగా ఆయనవద్ద జైనదీక్షను పుచ్చుకొన్నాడు. ఆ పిమ్మట కొన్నాళ్లకు ఏకో కార్యంవల్లనన్ని అడవులకు పోయి అక్కడ ఒక గుహలో మౌని కాయోత్సర్గం ఆరంభించాడు. ఇంతలో శ్రీభూతిసర్పం నాలుగో నరకానికి పోయి అక్కడ పాపఫలం అనుభవించి కర్మశేషం చేత కొండచిలువై పుట్టి, ఆ గుహలో పడి వున్నది. రశ్మివేగుణ్ణి గాంచడం తోటే మీదపడి మింగివేసింది. రశ్మివేగుడు కాపిష్టకల్పంలో దేవత్వం పొంది మళీకొన్నాళ్లకు ఆ పదవినుంచి చ్యుతినిపొంది చక్రపురం రాజైన చక్రాయుధుడికి చిత్రమాలాదేవి గర్భాన వజ్రాయుధుడనే కొడుకుగా పుట్టాడు. అసర్పం కూడా కాలవశాన మరణించి ప్రియంగుపర్వతంలో కిల్లుడుగా పుట్టాడు. ఇది మూడో జన్మలో వచ్చిన విరోధము.

ఇక నాలుగో జన్మ చెబుతున్నాను. వజ్రాయుధుడు సామాటు జైనదీక్ష ప్రియంగు పర్వతంలో కాయోత్సర్గం చేస్తూవుండగా ఆకిల్లుడు బాణంతో కొట్టి చంపినాడు. వజ్రాయుధుడు సర్వార్థసిద్ధి పదవి పొంది కొన్నాళ్లు పుణ్యఫలం అనుభవించి అక్కడనుంచి తీరవంలోనే సంజయంతుడిగా పుట్టాడు. మునుపటి జన్మలో చెప్పిన పూర్ణచంద్రుడివే నీవు. ఆ కిల్లుడున్నూ కాలక్రమేణా మహానరకాలన్నీ పొంది ఇరావతీ తీరంలో వున్న గోశృంగతాపసుడికి కొడుకుగా పుట్టి, పంచాగ్ని సాధనమనే విద్యను సాధించి, విద్యుద్దంష్ట్రుడనే పేర ఈ జన్మంలో ఇట్లా ఆవిర్భవించాడు. కాబట్టి ఇది నాలుగు జన్మాలపర్యంతం. ఇక ఈ జన్మంతో కూడా కష్టపడిన చేసేటి యుండి. కాబట్టి విద్యుద్దంష్ట్రుడు చేసినదాన్ని మనస్సులో క్షమాయుధులు కావించే వారి ఉపాయములు కావద్దా?—అని.

ధరణేంద్రుడు చేసిన ఈ హితబోధను విని సంజయంతుడు సర్వోత్తమమైన పరీషహాలను మాని, అనాథారానికి తపస్సుచేసి మోక్షం పొందాడు. ధరణేంద్రుడు తన వృత్తాంతం చెప్పుతుండగా విన్న విద్యుద్దంష్ట్రుడికి వారికి పశ్చాత్తాపం కలిగింది. అంతట అతను పశ్చాత్తప్తుడై ఆ మునుల కాళ్లమీదబడి వేడికొని జైనదీక్షను పొంది దుర్లభమైన తపస్సుచేసి ముక్తుడైనాడు. కాబట్టి లోకులు శ్రీభూతి అనోగతినిన్నీ, సింహసేనుడి యొక్క సుగతినిన్నీ మనసందేసి, ధర్మశ్రద్ధతో-సత్పాత్రదానాదికమును చేసి తరింపవలయునని పెద్దలు చెప్పుచుందురు. ఏమంటే ఉత్కృష్టమయిన తపోవిభవానికి గల ఫలము అమేయమైనదేగదా! కాబట్టే పెద్దలన్నారు:—

శ్లో. అత్యుత్కృష్ట తపో లక్ష్మీ
భుక్త్వా లక్ష్మీం చ శాశ్వతీమ్,
సంజయంతర్య మాహాత్మ్య
లోకః క్షేమంకరం శుభమ్.

శ్లో. కిం బాహ్యేషు ఫలేషు వస్తుషు మనః
కృత్వా వికల్పాన్ బహూన్
రాగద్వేషమయాన్ ముధైవ కురుషే
దుఃఖాయ కర్మాశుభమ్;
ఆనందామృతసాగరే యది వస
స్యాసాద్య శుద్ధాత్మని,
స్ఫీతం తస్య మహోత్సవం ముపగతం
త్వం యాసిరే నిశ్చితమ్.

ఇది జైనులమత కథలలో ౩. వది సంజయంత మునియొక్క- సత్తపోద్యోతినియను కథ.

పూవు: తుమ్మెద

రాప్రోలు చిట్టి వెంకట సుబ్రహ్మణ్యము గారు (సారస్వత సమాజము)

తుమ్మెద

వికసిత విస్ఫూర్తి సౌందర్యరసము వహించి
యునయము నవమాన వికసించి యుంటివి
సాంధ్రరాగోదయంబైన నరికె నిట్లు ప్రియ!
వాడిపోయెను శోభ సర్వంబు నకట!

తళుకుః గాంచి నకలము నష్టమయె నంచె
మధుర సంవాసనావళి మాసిపోయె
జాలిగొలుపు నీను మరినష్టకును నంచి
చేః గహోరాభి షేకంబు సేయుచుంటి.

పూవు

ఏల కన్నీరు నించెదవేల నీవు
విచ్ఛిన్నంబైన నాహాసవృత్తమునకు
నష్టసారభంబునః గల నష్టమేమి
నత్రభంగింబునను గల భంగిమేమి?

వెనుక నున్నట్టి సౌందర్య విస్తృతెల్ల
ప్రియుడ! నీ సౌఖ్యమునకు నర్పించినాను
స్వార్థమేలేని నాకంక పరమవిహిత
వ్యక్తి సుఖమరణంబు గాకేమిగలదు?

తుమ్మెద

అయిననేమి నాదుఃఖమయ హృదయంబు
స్వార్థముగః దెలియంగ నాయానపనును
నైనవత్తింబులైన సౌందర్యకళలు
శాశ్వతంబులు కావేల విశ్వమందు?

ఇంత తీవ్రంపు టాకాంక్ష యేల శశ్వ
నాశనంబులతోనట్టి యానందములకు;
విరతిలేని విశ్వప్లుతా శ్వాసగతిని
జీవనంబిట్లు కాటికిః జేరనేల?

పూవు

ఏమి! ఆనంద మతి శీఘ్రగామియొక్కా!
కాదు సూనృతా! పరమ సౌఖ్యంబుతోడ
బ్రదికియున్న నిముసమేని వారిగంటి
నిపుడు కమదృష్టి నతి ననుభవించుచున్న.

ఎల్ల కాలంబునే వికసించి యుంటి
నేని నాహాసగర్వంబు వ్మృతికి వీగ
దేని నీవు నన్నిట్లు ప్రేమించి యుందు
వొక్క విధిచే యుండబోకొ నిట్టార్పుగాడ్పు.

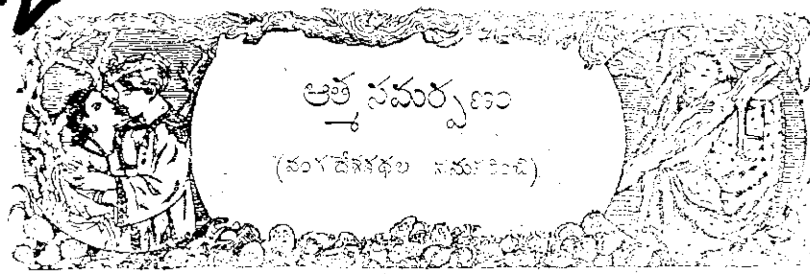
తుమ్మెద

అటులె కానిమ్ము వినగలి యట్లయేని
"మట్టి మట్టిలోః గలసె"నన్మాట స్మృతికి
నెక్కన మఱింత ప్రేమాస్పదంబ వగుదు
నీవు నాప్రేమపూరిత హృదయమునకు.

దినము విశ్రాంతి లేనట్టి తేటినేను
కంటః దడిపెట్టుచుండ ఝుంకారనాద
వినుతి యొనరించుచుందు నిన్ననుదినంబు
నాణిముత్యాలతో స్నిగ్ధ యాలయ నపుడు.

(స్వర్ణకమల శిలేవి.)

7/24

ఆత్మసమర్పణం

(వంగదేశకథల ననుసరించి)

భాస్కర్ల గోపాలకృష్ణమూర్తి గారు

నేను ప్రవేశపరీక్ష వ్యాసైన తరువాత ప్రవేశించిన నప్పుడు, ఎప్పుడూకూడా నాజీవితంలా ఒక కాలాలలో నీవ ఉపాధ్యాయుడుగా గడపవలసి ఉంటుందని అనుకోలేదు. చిన్నప్పటినుంచి నేను సక్కన్నీ జీతాలని మా నాన్న అంటూ ఉండేవారు. నా అమ్మ ఎప్పుడూ ఒక బంగారు నగైనా పెట్టుకోలేదు. ఆమెను లేవు కూడాను. కాని తనకు వచ్చే కోడలు మాత్రం రత్నాభరణాలు పెట్టుకుంటుందని ఆమె ఆశ పడేది. నేను పెట్టిపెడుతుంటే, చదువులో ప్రవేశించి నప్పుడు ఉద్యోగస్థుడను కూడా కావలసిగాను. అందుచేత అసలు జడ్జీపనైనా అవుతానని అనుకునేవారు. నేను చేయవలసిన అజ్జీపని యిప్పుడు ఎవరుచేస్తున్నా రో అని నాకు ఆశ్చర్యంవేస్తుంది! మా అమ్మ మాత్రం చివరవరకు తన కుమారుని అదృష్టం యింకా మారుతుం దని సంశయం లేకపోలేదు.

మా యిల్లు చాలా పురాతనమైనది. ఇంటి నాను కాని ఒకగోరువుకూడా ఉండేది. ఇదే మానాన్న ఆస్తి అంతాను. నైనా కొంతమంది బంధువులు, జీవవారు, ఎప్పుడూ విరామకుండా మా యింట్లో ఉండేవారు. మా యింట్లో ఉండి మా తింటితింటూ ఉండేవారు, వారు నాగనప్పుడాన్ని గానే పరిగణించేవారు. మా తండ్రి గారు కష్టపడి ఏలాగో కొంతసొమ్ము సంపాదించేవారు. మాతల్లిగారు రంతకంటె కష్టపడి కుటుంబానికేమిటా ఇంటి పనులన్నీ చేసేవారు. మిగిలిన వారంతా తింటూ నిద్రపోతూ హాయిగా సంతుష్టి పొందేవారు.

నేను పట్నంలో చదువుకోడానికి వెళ్లినంత వరకు లేను. మా అమ్మమాత్రం నన్ను చదివించి తీరవలె నని పట్టుపట్టింది. పాపం నేను జడ్జీపని చేస్తానని ఆమె ఆశ. ఆమెకు అప్పుడు తెలియదు. నాకు వెళ్లాక ఆదినుంచి పదవీయోగం బయలుదేరాను. ఈనగరు పెద్దదైనా ఎక్కడా ఇంకా ఆమె ఆశ నెరవేరే గలుగుతుందని అప్పుడు ఆశిస్తాను. కానీ యిప్పుడు నా ఆశ లప్పుడే అన్నీ తీరిపోయినాయి.

నేను పట్నంలో ఒకసందులో ఉన్న రెండంతస్థుల మేడలో ఉండేవాణ్ణి. నా సహపాఠకులు కొంత మంది చాలా డబ్బుగలవాళ్లు. వారు పన్నానాడు నాకు లక్ష్మి అనుభవించేవారు. కాని నాకంటే బీదవిద్యార్థులకు ఏం సంతోషం ఉంటుంది? నాతోటి సహపాఠకుల చేష్టలు చూస్తుంటే వైరాగ్యసంబంధమైన కొన్ని ఆలోచనలు. పట్నవాసపుఖాలు మరిగిన విద్యార్థులు నాకి గ్రామాలు, యిక్కడ నివసించడానికి ఇష్టం కాలం పట్టదు. కాని ఎప్పుడూ ఆపన్నగడలో ప్రవేశం చేయవలెనని పడిందే నాకు గ్రామజీవితం మరచి పోలేదు. సులభసాధ్యమైన విషయం కాదు. మాయింటి సంగతి, అక్కడి స్వచ్ఛవాతావరణం, మానన్ను కట్టి పట్టిలేదు. నేను చాలాకాలం పట్నంలో గడిపినా గ్రామజీవితంపట్ల అభిమానం మాత్రం నశించలేదు.

ఇట్లా కొన్ని సంవత్సరాలు గడచినాయి. చదువు పూర్తైంది. పరీక్ష లైపోయినవి. నా చిన్న సంచీ చేత బట్టుకొని స్టేషనుకు బయలుదేరాను. రైలుబండిలో ఎక్కాను. నా అన్నవస్త్రాలు నన్ను వెంటవరకు తీసుకు వచ్చాయి. నాదగ్గర ఒక్క పైసా అయినా మిగలలేదు. నేను ప్యాసైనట్టే కత్తిగాం ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి యమస్వర్గ స్థితిగా నడవాలనుకొన్నాను. నేను బండిలో ఉన్నంతసేపూ పరీక్షలో ఎన్నిమార్కులు వస్తాయోనని లెక్కపెట్టుకుంటూ కూర్చున్నాను. బాగా ప్యాసైతే తెలిసి ఉద్యోగసంపాదన నమ్ముననని అనుకొన్నా.

[illegible] నాయింటికి [illegible] [illegible] యింటి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మాఅమ్మ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; నా [illegible] [illegible]; నా [illegible] [illegible]; యూ— [illegible] పోయినాయి.

నేను [illegible] అంతా బయటికి వచ్చారు. [illegible] [illegible] ప్రేమాస్పదమైన నవ్వు [illegible]. [illegible] సంతోషమునకు మేరయేలేదు. [illegible] అంతా [illegible] చాలా [illegible] [illegible]. నా [illegible] [illegible] [illegible] సంతోషమైన [illegible] మాయింట్లో సంతోషం [illegible] [illegible] ఆశ్చర్యపడ్డారు [illegible]. నా [illegible] [illegible] [illegible] మాటలు జరిగినవి. [illegible] తండ్రి చాలా [illegible]. కాని ఆ [illegible] [illegible] లేదని [illegible]. ఆ [illegible] కష్టం [illegible] యిష్టపడింది. నేను [illegible] ఆమె నమ్మకం కాబట్టి, [illegible] [illegible] లేనిపిల్లను కట్టబెట్టటం [illegible] పోయింది. మాటలన్నీ [illegible] పోయినాయి. [illegible] పున [illegible] [illegible] యజేయవలసినయున్నూ మాత్రం మిగిలింది.

[illegible] యింతవరకు [illegible] యక [illegible] చాలామందికి ఆశ్చర్యం [illegible]. దానిలో కారణం ఉంది. [illegible] చాలాభాగం వ్యవహారంమీద యిరో గ్రామాల్లో ఉండే

వారు. మా అమ్మ [illegible]. కాబట్టి [illegible] [illegible] తండ్రిగారికి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అనుకొంది. [illegible] యింటికి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కష్టం లేకుండా సంబంధనిశ్చయం [illegible] [illegible] తండ్రిగారికి యిష్టములేదు. ఆయన ప్రపంచంలో సంబంధించిన [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పోయినా [illegible] [illegible] చేయటం ఆయనకు [illegible]. అందుచేత యీవిషయంలో మా అమ్మకేమీ [illegible] [illegible] [illegible] ఆయనను [illegible] అంతా అనుకున్నారు.

[illegible] యింటికి [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] పెండ్లికుమార్తెను చూడడం [illegible] అనుకున్నాం. మాఅమ్మ పూర్వకాలపు మనిషైనా, మా నాటిక వివాహ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఒక మంచిరోజు చూచి నేను, మా [illegible], యిద్దరు [illegible] స్నేహితులతో కలిసి ఆ గ్రామానికి వెళ్లాము.

[illegible] తండ్రి [illegible] ముందుగానే మాకు [illegible]. వారి యింట్లో ప్రవేశించగానే [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] మాత్రం ఉన్నవి. [illegible] పరిచారు. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఆమెను మాత్రం [illegible] తండ్రి [illegible] [illegible] యింకా [illegible] [illegible]. ఇంటిలో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. నాకు మాత్రం ఆమెను ఎప్పుడు చూస్తామా అని తొందరగా

[illegible] వివాహానికి [illegible] [illegible] యీ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తండ్రి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] యీ అనుభవం, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఆమె [illegible] ఉన్నట్టు [illegible]. [illegible] యీ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

నా స్నేహితులొకరు "నీ [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] ఆమె [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తండ్రి చాలా సంతోషించారు. నేను తిరిగి యింటికి చేరినంతకాలము నా హృదయము [illegible] ఉంది.

[illegible] [illegible] [illegible] మా అమ్మ చాలా సంతోషించింది. ఇంట్లో పిల్లలంతా మాచుట్టూ

చేరి కన్నావు మాసకేశాలంకారాలు [illegible] దిద్దుతున్నారు. ఆమె నేత్రముల [illegible], [illegible], [illegible] వల్లని నేలవుల, [illegible] నాపోలికను వర్ణించివట్టు నా జన్మలో నేను చెప్పలేకపోయేది కాదు. స్వచ్ఛమైన [illegible] కొంతమాత్రం [illegible] కట్టి వట్టే ఉంది.

[illegible]. ఇంట్లో పెళ్లిపనులు తొందరగా జరుగుతున్నాయి. నేనెంత ప్రయత్నించేనా నేను [illegible] నామనసుకు [illegible] సంధ్యా రాగము, ఆసంవత్సరము మనస్సుకు రాలేదు. తిరిగి ఎప్పుడు సంపన్నభాగ్యం కలుగుతుందా అని మనస్సు ఉవ్విళ్లూరుతూ ఉండేది. ఎవిల్లు నాదనేక ఏమౌతుందో అనే చింతకూడా నాకు లేకపోయింది.

అకస్మాత్తుగా మా [illegible]గారు యింటికి వచ్చారు. పెండ్లిసంగతి [illegible] మా అమ్మ ఆయనకు [illegible] చేసింది. కన్య [illegible], [illegible], [illegible] వివరించింది. కాని యిదేది ఆయన మనస్సుకు పట్టలేదు. ఆయనకు ముందు చెప్పవలసినది కావాలి. పిల్ల ఎట్లుంటే నాకు పనేం అవసరం లేదు. ఈ సంబంధం నాకు నచ్చలేదని ఆయన చెప్పేశారు. ఇంట్లో గందరగోళం బయలుదేరింది. మా అమ్మ చివరకు ఆడవాళ్లకు సహజమైన ప్రతిక్రియ అవలంబించింది. ఆమె ఏడ్పు చూచి నాతండ్రిగారి మనస్సు కొంచెం కరిగినా సంబంధానికి మాత్రం యింకా యిష్టపడలేదు.

ఆ సమయానికి మా తండ్రిగారి తోబుట్టువు రామచంద్రయ్యగారు వచ్చారు. ఈ సంగతంతా ఆయన విని ఏమీ చెప్పలేకుండా తాను అందరిని వరి చేరుస్తానని అభయం యిచ్చారు. మా తండ్రిగారితో ఏమి చెప్పారో కాని మా అమ్మదగ్గరకు వచ్చి "అమ్మాయీ, అన్నయ్య పట్టి కోపదారిమనిషి. సంగతి సందర్భాలు ఆలోచించడు. అన్నిటికీ నేనున్నాను. ప్రయత్నాలు సాగించండి" అన్నారు.

చివరకు ముహూర్తంరోజు వచ్చింది. బంధువులు స్నేహితులు అంతా వివాహానికి బయలుదేరడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. ఇంత అందకత్తె అని చెప్పుకుంటూ [illegible] అని అందరికి అదే [illegible]. [illegible] కాదు [illegible] అని మనస్సులో నాకు కొంచెం అతిశయం కూడా కలిగింది.

పెండ్లివారి [illegible] మా [illegible] ఎంతో దూరం లేదు. మేమంతా బయలుదేరి అగ్రహారం చేరేటప్పటికి సాయంకాలం యింకా కొంచెం పొద్దు ఉంది. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] ఉన్నారు. నేను శ్రద్ధగా వింటే [illegible] అన్నీ తెలుస్తున్నా, ఎందుచేతనో [illegible] పోలేదు.

పెండ్లికూతురి యింటిదగ్గర ఆర్భాటం ఏమీ కనబడలేదు. వారిదగ్గర బంధువులుకూడా కొద్దిమంది వచ్చారు. గృహానికి అలంకారాలుకూడా తక్కువే. చిన్న పందిరి వేసి చాందినీ కట్టారు. [illegible] పట్టుక [illegible] కాని పెండ్లికూతురి అవసరం మాత్రం చాలా ఎక్కువగా ఉంది. మా తండ్రిగారు, పినతండ్రి ఎంతో తీవ్రంగా [illegible]. పెండ్లికూతురి తండ్రి చేతులుకట్టుకొని [illegible] తిరుగుతున్నారు.

నన్ను [illegible] ఆచారాల దగ్గరకు తీసుకు వెళ్లారు. అక్కడ [illegible] ఉత్సాహంగా ఉంది. అదృశ్యం [illegible] నాకెంతో [illegible].

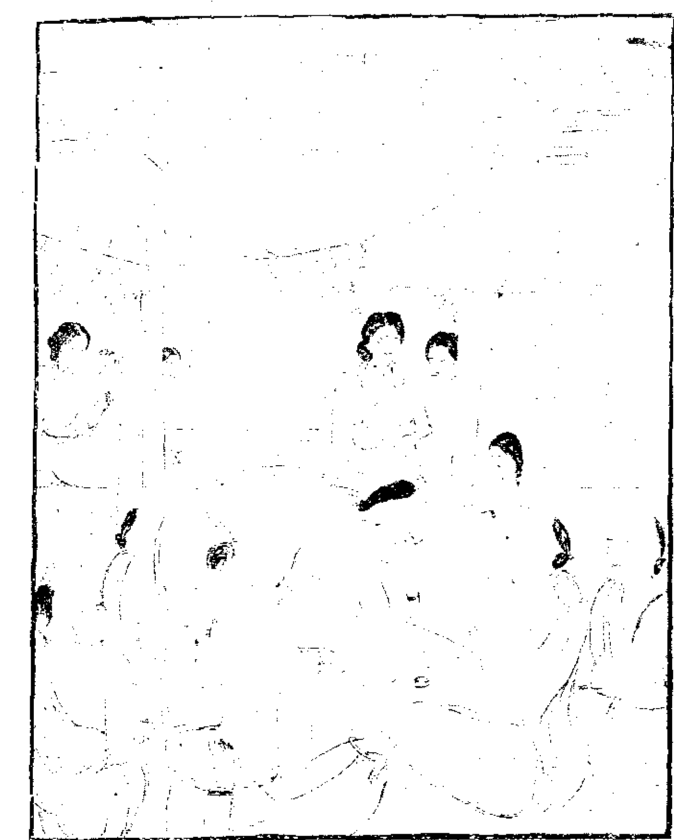
[illegible] పెండ్లికూతుర్ని పందిట్లోకి తీసుకుని వచ్చారు. [illegible] యథావిధిగా యిప్పుడామె నా భార్య [illegible], నే [illegible] మొదట ఆ కన్యను చూచానో అప్పుడే ఆమె నాసొమ్మయి పోయిందని మనస్సులో అనుకున్నా. మాతండ్రి పినతండ్రి చాలాసేపు ఆమెను [illegible] చూచారు. రామచంద్రయ్యగారు "పిల్లనచ్చలు [illegible] ఉన్నాయి. అవి తీసికొచ్చి మాముందు పెట్టండి." అని ఒక్కకేక వేశారు. సుశీల తండ్రి దిగాలుపడిపోయారు.

"నేను [illegible] మాఅమ్మాయి ఒంటిమీద నే ఉన్నాయండి" అని తడబడుతూ అన్నారు.

మా పినతండ్రి కోపించుకు తెమ్మన్నారని

"సరేలెండి, [illegible] ఆవిడ [illegible] నాదు. మనం వియ్యంకులం అవుతున్నాము కాబట్టి ఎప్పుడయినా [illegible] చేసుకోవచ్చును. ముందువి [illegible]. [illegible]" అన్నారు.

పెండ్లికూతురి తండ్రి చేతులు జోడించుకొని [illegible] ఏ [illegible] బంగారమైనా పిల్లవంటిమీద పెట్టకుండా తీసుకొచ్చి మంచిపని చేశారు! పెండ్లి కొడుక్కి [illegible]. [illegible] చెప్పండి. [illegible] వస్తువులూ [illegible] లేదండి. [illegible] పనివాడం [illegible]" అని [illegible] పెట్టారు.

ఆకన్య తండ్రి మా తండ్రిగారిచేతులు రెండూ పట్టుకొని "అయ్యా, నన్ను రక్షించాలి మీరు బ్రాహ్మణ్ని. నాశనమైపోతాను. ఈ మాత్రం చాలని మొదటిలో ఒప్పుకున్నారు. కరుణించాలి" అని కంటనీరు పెట్టుకున్నారు.

మాతండ్రిగారేమీ మాట్లాడలేదు. మా పినతండ్రి మాత్రం;

"ఎవరు చెప్పారయ్యా, మా కాసంగతేమీ తెలియదు. కట్నం లేమగదా పిల్లకు నగలు, యింకా లాంఛనాలు జరుపుతుండా ఉంటారా అని అనుకొన్నాంగాని మాఅబ్బాయికీమాత్రం సంబంధం దొరక్కపోతుందనా" అంటూ లేచారు.

ఇంతలో పెండ్లికూతురి తరఫువారెవరో;

"పిల్లంతా [illegible] మాట్లాడుతున్నారే; అంతా [illegible] చివరకువచ్చేసరికి [illegible] మొదటికి తెచ్చి బ్రాహ్మణ్ని

"అయ్యా [illegible] రక్షించండి. ఇంతకన్నా ఎక్కువ పెట్టలేను" అని ప్రార్థించారు. మా పినతండ్రి ముఖంలో ఆకాశనక్షత్ర మాయమైపోయింది.

"మామంచికోసం చెప్తున్నానయ్యా ఒకమ్మిని యిచ్చేదెక్కడ లేకపోయినా [illegible] సంపాదించండి, నాశనం చెయ్యడానికి ఆలోచిస్తున్నారు" అని కేక వేశారు.

దాంతో పెద్దఅల్లరి బయలుదేరింది. "ఏమిటే, ముందు మమ్మల్ని మోసంజేసి తరువాత తిట్టుకూడా ప్రారంభించారు. పెద్దమనిషైన వాడెవడూ ఒక్కనిమి

[illegible] చాయించేటట్లు నేను చెరుచుకున్నాను. ఇప్పటినుంచీ [illegible] అప్పుడప్పుడు [illegible] కళ్ళకి తెరచబడుతూ [illegible] కనపడుతుంది. తిరిగి [illegible] ఆమె [illegible] అని [illegible] ఆమె [illegible] ఇంత [illegible] తీక్ష్ణంగా చూస్తుంది.

[illegible] అనుకుంటే [illegible] ఏం ప్రయోజనం [illegible] యిప్పుడు మహారాణి. నేను సామాన్యుణ్ణి.

కాలం గడిచిపోతూ ఉంది. మా మాధవుని పెండ్లికి మంచిసంబంధం ఏదైనా దొరుకుతుందా అని మా అమ్మ చూస్తూ ఉంది. మాధవుడు యమ్. ఏ. ప్యాసయ్యాడు. అనేక సంబంధాలు వస్తున్నాయి. ఈసారి రామచంద్రయ్యగారి ప్రమేయం లేకుండానే జరుగుతుందని నాకు ధైర్యమే కాబట్టి నేనేమీ అభ్యంతరం పెట్టలేదు. చాలామంది కన్యలనరించాను. మా అమ్మకునచ్చిన వాళ్ళు మాతమ్మునికి నచ్చక, తమ్మునికి నచ్చినవాళ్ళు మా అమ్మకు నచ్చక యిల్లాగే రోజులు జరుగుతూ ఉన్నాయి. మాయింటిప్రక్కనూడా ఒకకన్య ఉంది. తండ్రి [illegible] వాడు. పిల్ల ఎక్కువ అందకత్తెకాదు. సాధారణంగా ఉంటుంది. కన్య బాగా ఉంటే కట్నం లేకపోయినా చేసుకోవడానికి మా అమ్మ యిష్టపడేది.

వైశాఖమాసం. ఎండలు ఎక్కువగా కాస్తున్నాయి. సెలవికి మా పాఠశాల మూసినా ఉదయం సాయంకాలం కొందరువిద్యార్థులకు పాఠాలు చెప్పడానికి వెళ్ళవలసి ఉంటూ ఉండేది. ఆరోజున నాకు విశేషంగా వేస్తూ ఉంది. ఐనా, పాఠాలకు వెళ్ళడం తప్పదు. ఆరాత్రి మా యింటి ప్రక్క నున్న కన్యకు వివాహం జరుగుతుంది. పెండ్లికి యిల్లు [illegible] పెట్టి తండ్రి అప్పుతీసుకువచ్చాడు. ఇంటికి మామిడితోరణాలు కట్టి అలంకారాలు చేస్తున్నారు. నా [illegible] సన్నాయి మేళం వాయిస్తున్నారు. నా చిన్న తమ్ముడు చెల్లెలు అప్పుడే వెళ్ళి కూర్చున్నారు. నన్ను, మాధవునికూడా పిలిచారు. సాయంకాలం పెండ్లిసమయానికి వెళ్ళవచ్చుననుకున్నాను. నేను సందులోనుంచి వస్తూ ఉండగా మాయింటిముందు మేడవొక్కి నున్నం తీసి కొని ఒకదాసీవనిత [illegible] పిల్లను వెంట

పెట్టుకొని పెండ్లివారింటికి వెళ్తుంటే [illegible] వస్తూ ఉంది. పెండ్లివాళ్ళు బీదవాళ్ళు కాబట్టి పెద్దలు [illegible] కొందరు [illegible] వస్తున్నారు.

నేను పాఠాలు చెప్పుకొని తిన్నగా పెండ్లివారింటికి వెళ్ళాను. అక్కడికి పురోహితుడు మానేసరికి నేను [illegible] అనిపించింది. [illegible] [illegible] పెండ్లి [illegible] పెట్టింది. వరుడు [illegible] కోసులు పెండ్లికుమార్తె [illegible] ఏర్పాట్లు, అన్నీ యథాప్రకారమే. నేను వెళ్ళేసరికి [illegible] [illegible] ఉంది. పెండ్లికొడుకు [illegible] ఒక్కసారి అవతలికి వెళ్ళిపోయాడు. [illegible] [illegible] ఉపేక్షించినందున [illegible] పెండ్లి సమూర్తం [illegible] ముందుకు వచ్చిపోయింది. [illegible] లేవడికే [illegible] లేకపోయారు. అంతా పెళ్ళిలో పెళ్ళి చేయవలసిందని ఎవరైనా తగినవరుడు దొరుకుతాడేమో అని [illegible] న్నారు.

ఒక్కనిమిషం, 'నాని నేను చేసుకుందునా' అని పించింది. నేనుచేసినపాపం కొంతతీరిపోతుందనుకున్నా. కాని [illegible] కదల్లేదు. ఆకన్యానాన్నల్ల ఏమిసౌఖ్యపడుతుంది? కాని పెండ్లివారి గోలవింటూ ఉంటే నాహృదయం కరిగిపోతూ ఉంది.

అంతలో ఒకయువకుడు ముందుకువచ్చి పెండ్లి కుమార్తె తండ్రితో "అయ్యా, మీరేమీ విచారపడ వక్కరలేదు. మీకిష్టమైతే నేను మీకుమార్తెను వివాహం చేసుకోవడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను" అన్నాడు.

ఈవాక్యం అమృతయోగంలా నామనస్సు [illegible] పరిచింది. ఏదో దివ్యప్రభావంలాగ నిమిషంలో అంతా మారిపోయింది. ఒక్కసారి నామాధవుని కౌగిలించుకోవాలని బుద్ధిపుట్టింది. 'తమ్ముడా నీకోసము నే పడిన కష్టమంతా సార్థకం చేశావు. నా నేరము యొక్క బరువు మనస్సులోనుండి తగ్గించివేశావు' అనుకొన్నాను. పెండ్లికాగానే మాధవుడు మా అమ్మగారికి తానే యీసంగతి ముందుగా తెలియజయవలెనని వినువుతో యింటికి బయలుదేరాడు. నేనూ వెంటబడ్డాను.

[illegible] అమ్మ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నిలబడింది. [illegible] జరిగిందంతా ఆమె గ్రహించింది. [illegible] నిలబడింది. మాధవుడు తల [illegible] వంచుకొని [illegible] ఉంది.

[illegible] నేను కలుగజేసుకొన్నాను. "అమ్మా, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్రాయశ్చిత్తం పొందాడు. నా మనస్సు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] సంగతి" అన్నాను.

మా అమ్మ [illegible] విన్నది. మాధవుణ్ణీ భార్యతో [illegible] [illegible] [illegible] చేశాడు. యిప్పటివరకు [illegible] [illegible] భయంతో చూస్తూ ఉన్న పిల్లలు సంతోషంతో [illegible] నేను [illegible] చుట్టూ మూగారు.

[illegible] ప్రక్కలనున్న ఆడవాళ్ళంతా [illegible] [illegible] వచ్చారు. ఇల్లు చిన్నదవడంచేత నేను యిక్కడ ఉండడానికి [illegible] పోయింది. రోజంతా [illegible] [illegible] సాయంకాలమైంది. [illegible] [illegible] [illegible]. ఈ సమయంలో ఎవరు బాధగా యీ యింటికి [illegible]. అక్కడ నేను చేసిన [illegible] గ్రహించాను. నా ఎదురుగా [illegible] బనారసు [illegible] ఒకామె నిలుచున్నది. ఆమె వీపు నావైపు ఉంది. అయినా నేను [illegible] కట్టుగలిగాను. ఈ రాణీ యీ [illegible] ఎందుకు వచ్చిందా అనుకున్నా.

సుశీల నన్ను చూడలేదు. ఆమెతో వచ్చినదాసి "అమ్మగారు రక్కరున్నారు. అని [illegible]. నా చెల్లెలు వచ్చి, "మా అమ్మ [illegible] రండి." అని వారిని మాధవుని గదిలోకి తీసికొని వెళ్ళింది. నేను తొందరగా నాగదిలో ప్రవేశించాను. సుశీల ఎందుకు వచ్చిందో మాత్రం నాకు [illegible]. ఏమి జరుగుతుందో అని వింటున్నాను.

సుశీల తనదాసీని అవతలికి వెళ్ళమని చెప్పింది. ఆ దాసీ మా దాసీతో కలసి దొడ్లోకివెళ్ళి ఏవో మాటలు చెప్పుకుంటూ కూర్చున్నారు. తిరిగి సుశీలమాటలు వినిపించాయి. అవి ప్రేమపూరితములై భయంకరంగా ఉన్నాయి. నాకుకూడా భయంవేసింది.

"ఏమి [illegible] [illegible] అందంగా [illegible] ఈ యింట్లో ప్రవేశించడానికి నీకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఎక్కువ అందంగా ఉన్నావా? ఆయన [illegible] తిరస్కరించాడు. నా జీవితం [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] నీలో ఎక్కువ ఏమున్నది? [illegible] [illegible] నగలు ఎక్కువ పెట్టుకున్నావా? [illegible]." అని [illegible] మర్దించి సుశీల పలికింది.

నా చెల్లెలు [illegible] ఏడుస్తూ ఉంది. నేను [illegible] ఆ గదిలోకి వెళ్ళాను. పెండ్లికుమార్తె [illegible] [illegible] [illegible] చూస్తూ ఉంది.

నేను గదిలో ప్రవేశించగానే "[illegible]" అని [illegible].

ఆమె నావైపు తిరిగి చూచింది. నా దగ్గరకువచ్చి "మీ భార్య మాత్రానికం లేదు. కాబట్టి మీరే చెప్పండి [illegible] ఆమె దేనిలో అధికురాలో సౌందర్యంలో [illegible] భాగ్యంలోనా, సుగుణసంపత్తిలోనా?" అని అడిగింది.

"సుశీలా, నీవు పొరపాటుపడ్డావు. ఆమె నా భార్య కాదు. నా తమ్ముడు మాధవుడు పెండ్లిచేసికొన్నాడు!" అని చెప్పాను.

"ఆమె మీ భార్య కాదూ" అని సుశీల పెద్దకేక వేసింది.

కొద్దిసేపటికి ఆమెదాసీ పరుగెత్తుకు వచ్చి సుశీల [illegible] "బాబూ, ఏమీ అనుకోకండి. ఈమహ్మ [illegible] మా రాణీకి కొంచెం [illegible] ఉంటూ ఉంటే యిక్కడ తీసికొచ్చాను. ఇంటిలోకే మారి [illegible] అనుకోలేదండి. ప్రొద్దున్నుంచి పెండ్లి [illegible] చూస్తాను, తీసుకువెళ్ళమని వేధిస్తూ ఉన్నారు. నెమ్మదిగా ఉన్నారని తీసుకొచ్చేసరికి ఎల్లా జరిగిందో చూడండి." అంటూ అవతలికి తీసుకెళ్ళిపోతూ ఉంది. నేనూ వెనకనే వెళ్ళి "ఎప్పటినుంచి యీమె [illegible] ఉంది" అని అడిగాను.

"రెండేళ్ళపైగా అయింది బాబూ. నే నిక్కడ [illegible] ప్రవేశించినప్పటినుండి యీమె పిచ్చిధోరణి

[illegible] బైన్యులు [illegible] [illegible]." [illegible] అడిగాను.

[illegible] [illegible] ప్రాయశ్చిత్త [illegible] ఏమిటాని? అని అడిగిన [illegible].

[illegible] ఆకస్మాత్తుగా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible] లేదు. కాబట్టి........ [illegible]" అని అడిగింది"

[illegible] [illegible]. ఒకదినం పెద్దమేడ లో గందరగోళం వినిపించింది. మనుష్యులు యివతలికి అవతలికి పరుగెత్తుతూ ఉన్నారు. ఏకాంతమ్ములో

నేను [illegible] నుంచున్నాను. [illegible] [illegible] పోయినవి. [illegible] [illegible] అనుసరించి తిరిగివచ్చాను.

నటరాజమూర్తి

[illegible] [illegible]కృష్ణరావు గారు బి. ఏ.

శ్రీ [illegible] సజ్జతిం, బ్రోయు [illegible] తోంచెను [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] విశ్వ[illegible] యులరేఁ జగతిన్.

సీ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నెచట
[illegible] జాహ్నవి విలసించు, [illegible] మెచట
[illegible] శ్రీ బుద్ధమూర్తిని, [illegible] మతముఁ [illegible] బ్రభవ మెచట
[illegible] [illegible] దయమెల్ల, శివరూపమును [illegible] చెలఁగె నెచట
[illegible] విశ్వేశ్వరాలయంబుఁ, [illegible] తన్మకుళితద్వార మందె
"[illegible]! ఎల్లను [illegible], [illegible] గనవైతి" వని [illegible] నెదఁ దలంచి.

గీ. వెనుక కుస్సురని తిరుగఁ గనులయెదుట, నిలిచెఁ జిత్రదృశ్యమహహా! [illegible]
[illegible] నా వేనోళ్ల [illegible], వర్ణనాతీతమైన యా వైభవంబు!

చ. చిటపట విస్ఫులింగములు చెల్మిని [illegible] క్రీడ లా
[illegible] [illegible] [illegible] భైరవా
[illegible] రుధిరంపుజిహ్వాలవిధంబున [illegible] మిన్ను ముట్టగాఁ
[illegible] మహా[illegible] [illegible] ముద్ధతిన్.

క. వరి [illegible] చిరవహ్నిజ్వాలలని నేమి సెప్పుదు నోరా!
[illegible] కాంతిని [illegible] జగంబు సర్వం బరయన్.

ఉ. మా[illegible] వీరశేఖరు లమందపరాక్రమ వైభవాంచితా
[illegible] బహు వినోదకళానిలయంబు [illegible]
[illegible] భూమిపై నిలిపి [illegible] భూరిరాజ్యసం
[illegible] దగ్ధములయ్యె [illegible] యనన్.

మ. [illegible] వంచనసేయగా బహువిధోపాయంబు లూహించి [illegible]
[illegible] కన్నుల్ తగమూసి [illegible] దముఁ [illegible] రెవ్వార లీ
ధరలో [illegible] దుష్టులు దివాంధప్రాయులై చూడకుం
[illegible]! వెనువెంటనచ్చులయధాటీ [illegible] ప్రభన్.

ఉ. దీనుల నిర్దయాత్ములయి తీరనిహింసలపాలు చేసి త
న్మాన[illegible]లన్నాని సుకార్తికధామములందు [illegible]
[illegible] స్వమందిరంబులను గాలస్వగాలము [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].